

בית הכנסת תלמידי ישיבת פוניבז' (צעירים)

רח' האדמו"ר מצאנז 10

בני ברק

שיעורים ממורנו ורבינו

מרא דאתרא דשכונת "אדמור מצאנז-והסביבה"

מורנו הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א

פרשת שלח – תשפ"ב

התוכן:

1. "שכח להטביל את התבנית" (ליל שב"ק "שלח") – עמוד 2
2. "להזמין עומד להתגייר לסעודת יום טוב" (שב"ק "שלח") – עמוד 7

ניתן לצפות ולהוריד את כל שיעורי מרן הרב שליט"א

באתרנו: <http://pninim.co.il/>

תחת הלינק: [שיעורי הגאון רבי יום טוב זנגר](#)

בית הכנסת תלמידי ישיבת פוניבז' (צעירים)

רח' האדמו"ר מצאנז 10

בני ברק

שיעור ממורנו הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א

ליל ש"ק פ' שלח לך תשפ"ב

נזכר באמצע אפיית העוגה ששכח להטביל את התבנית

מעשה שהיה במי שקנה תנור חדש, והתחילו לאפות בו עוגה מבלילה רכה (עוגת שיש), ואחרי התחלת האפיה, נזכרו ששכחו להטביל את התבנית והרי אסור להשתמש בכלי שאינו טבול, אבל מצד שני אם יוריקו העוגה מהתבנית הוא יתקלקל, והסתפקו מה ניתן לעשות. מצד אחד אסור להשתמש בכלי שאינו טבול, אבל מצד שני יש כאן הפסד אם לא יוכל להמשיך לאפות בתבנית זו, ואפשר כיון שהמשך השימוש בתבנית הוא רק בגדר שב ואל תעשה, יש להקל, בפרט לפי השיטות הסוברות, שאם אוכל נמצא בתוך כלי שאינו טבול, אי"צ להוריק האוכל מיד.

איסור השתמשות בכלי שאינו טבול מה"ת או מדרבנן

רוב הפוסקים ס"ל דמצות טבילת כלי מתכות היא מדאורייתא, ואילו בכלי זכוכית היא רק מצוה מדרבנן, אבל לגבי האיסור השתמשות בכלי שאינו טבול, יש ראיות לכאן ולכאן. באור זרוע (עבודה זרה סי' רצ"ג) כ' חידוש גדול, דכיון שאסור להשתמש בכלי שאינו טבול - אע"פ שהוא חדש ואין בו בליעות איסור - מוכח שהוא גזה"כ דאסר רחמנא להשתמש בהם בלי טבילה, ולכן החמיר שאם בדיעבד השתמש בכלי שאינו טבול, המאכל נאסר. ואמנם, להלכה הרמ"א (יו"ד סוסי" ק"כ) פסק שהאוכל לא נאסר (והיינו אפילו אם השתמש בכלי זה במזיד - עי' באג"מ יו"ד ח"ב סי' מ"א ד"ה אבל, וכן מוכח בשו"ת זרע אמת ח"ב סי' ל"ח), אבל מבואר עכ"פ באו"ז, שהאיסור השתמשות בכלי שאינו טבול הוא מדאורייתא (וכן מבואר בבית מאיר יו"ד סי' ק"כ סיי"א, ובשאג"א סי' נ"ו).

הפמ"ג בהל' פסח (סי' תפ"ו במשב"ז) דן במי שיש לו כוס לליל הסדר שאינה טבולה, וכי דגם אם מצות ד' כוסות יכולה לדחות חיוב דרבנן של טבילת כלי זכוכית, אבל חיוב טבילת גביע ממתכת - הוא מדאורייתא. מאידך גיסא, בבה"ל (סי' שכ"ג ס"ז ד"ה מותר) וישועות יעקב (יו"ד סי' ק"כ) ושו"ת טוב טעם ודעת (מהדו"ג ח"ב סי' כ"ב) ושו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' מ"ד) ומעדני ארץ (שביעית סי' ט"ז סוסק"י) ס"ל, שהאיסור השתמשות הוא רק איסור דרבנן.

טבילת כלים מצוה או מתיר

והנה בביאור המחלוקת אם יש איסור מדאורייתא להשתמש בכלי שאינו טבול, הסבירו הפוסקים שהדבר תלוי אם טבילת כלים היא "מצוה" או "מתיר" (ולדוגמה שחיטת בהמה והפרשת תרו"מ מטבל, הם מצוות "מתירות", ואילו ציצית ותפילין אינן "מתירות", ונ"מ טובא בינייהו כמו שיתבאר). ולכאורה אם האיסור להשתמש בכלי שאינו טבול הוא איסור דאורייתא, אי"כ מצות טבילת כלים היא "מתרת", משא"כ אם האיסור להשתמש בכלי שאינו טבול הוא איסור דרבנן, אזי גדר האיסור הוא משום דהוי מצוה, ובשעה שמשתמש בכלי שאינו טבול, הוא מבטל המצוה, ונ"מ טובא באופן שהוא אנוס מלקיים המצוה (וכחידושו של המרדכי במנחות, לגבי בגד של ד' כנפות בשבת כשאין לו ציציות), שאז הדין דאנוס רחמנא פטריה ויכול להשתמש בו.

בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תי"ח סק"י"א) הסביר דעת השו"ע בהל' שבת (סי' שכ"ג ס"ז) שהתיר להטביל כלי חדש בשבת, ואינו נחשב כתיקון מנא, הואיל ומדאורייתא אין איסור להשתמש בכלי שאינו טבול, רק שיש מצוה להטבילו, ומי שנאנס ולא הטבילו לפני שבת, מעיקר הדין מותר לו להשתמש בכלי זה בשבת בלי להטבילו, וממילא אפילו אם מטבילו בשבת, לא יחשב הדבר לתיקון מנא, משום שהי יכול להשתמש בו גם בלי תיקון זה. ובאופן אחר הקשה השאג"א (סי' נ"ו), כיון שיכול ליתן הכלי לנכרי במתנה

בשבת, ואח"כ לשאול אותו ממנו, אי"כ הטבילה אינה נחשבת כתיקון מנא, דבלא"ה היתה לו אפשרות אחרת להשתמש בכלי זה בשבת. אבל יש לדחות סברא זו, דאם יתן הכלי לנכרי, שוב אינו שייך לו, וממילא לא נחשב כיש לו אפשרות להשתמש בכלי של ישראל גם בלי טבילה וצ"ע.

זמן חיוב טבילת כלי חדש

הפמ"ג בה"ל שבת (משב"ז סי' שכ"ג סק"ה) הביא יש"ש דאסור להשהות כלי שאינו טבול שמא יבא להשתמש בו, ולכאורה ק' דאם כל האיסור השתמשות בכלי שאינו טבול הוא רק מדרבנן, אי"כ הוי גזירה לגזירה, ואי"כ נאמר דס"ל כהני פוסקים הסוברים שיש איסור דאורייתא להשתמש בכלי שאינו טבול. וע"ע שו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' ס"ו סוסקי"ד) שדייק דגם השאג"א (סי' נ"ו) ס"ל דהמשהה כלי שאינו טבול עובר על איסור תורה.

אבל יש פוסקים החולקים (ע' ספר טבילת כלים פ"ד הערה א' שהביאם) וסוברים דעיקר המצוה אינה אלא להתיר להשתמש בכלי, וכשאינו רוצה להשתמש בכלי, אינו מחוייב להטבילו, דטבילת כלים דמי לשחיטת בהמה, וכמו שאין מצוה לשחוט בהמתו כל זמן שאינו רוצה לאכלו, ה"ה שאין מצוה להטביל כליו כל זמן שאינו רוצה להשתמש בהם, וכן מדוייק בטור (יו"ד סי' ק"כ) שכ' וז"ל אסור להשתמש בהן עד שיטבילם טבילה הוגנת בלא חציצה וכו' עכ"ל, ולמה לא כ' שיש מצוה להטביל כלי שקנה מעכו"ם, וגם דאסור להשתמש בו כל זמן שאינו טבול, אלא משמע דיסוד המצוה הוא רק כדי להשתמש בו.

אלא דעדיין יש לדון גם להני פוסקים הסוברים דהטבילה היא רק כדי להתיר להשתמש בהם, ואין איסור להשהות בביתו כלי שאינו טבול, דתיפו"ל שיצטרך להטבילו שמא יבא להשתמש בו לפני הטבילה, אלא דבזה י"ל דאם נאמר שהאיסור השתמשות הוא רק מדרבנן אין גוזרין גזירה וגזירה.

אפיית עוגה על נייר אפיה בתבנית שאינה טבולה

ולכאורה היה מקום להקל אם נאמר שהעוגה אינה נמצאת ממש בתבנית, אלא על נייר אפיה שבתבנית, ואפשר כה"ג אינה נחשבת כהשתמשות בתבנית, אבל זה אינו, משום שמרן הגרשז"א זצ"ל פסק (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ס"ו סק"ה) שהשתמשות בכלי ע"י פריסת מפה או נייר וניילון, אינה נחשבת כהפסק, וכן פסק מרן בעל האג"מ זצ"ל (מסורת משה ח"א יו"ד אות ל"ח, וע"ע בחלקת בנימין יו"ד סי' ק"כ ס"ד ביאורים ד"ה אינם טעונים טבילה).

שימוש בכלי שאינו טבול כשמכניס האוכל בשקית או בעטיפה

דרך אגב, נחלקו הפוסקים לגבי השתמשות בכלי שצריך טבילה, כאשר דרך שימוש אינו ע"י הפסק מפה מנייר או ניילון, אלא שמכניסים המאכלים בתוך שקית, או עטיפה כגון סוכריות עטופות או מאפה בניילון נצמד. מרן הגרשז"א זצ"ל פסק שאם דרך שימוש של הכלי הוא שמניחים בו מאכלים עטופים, כגון סוכריות עטופות או חמאה באריזה, צריך להטביל הכלי בברכה, משום שהעטיפה בטילה לגבי האוכל, והכלי נחשב ככלי סעודה (פסקי הגריי"ש יו"ד עמוד ע"ד). מאידך גיסא, בשו"ת מנחת שלמה הנ"ל מבואר, דאע"פ שהפסק מפית מנייר לא נחשב הפסק, מ"מ הפסק של שקית שפיר נחשב כהפסק, ולכן כד (שאינו מפלסטיק) שתמיד מכניסים בו שקית חלב, אי"צ טבילה, ומה"ט חידש בחוט שני (ה"ל טבילת כלים עמוד כ"ב), שכד חלב שמניחים בו שקיות חלב, ויש בו סכין לפתיחת השקית, אי"צ טבילה, כיון שהוא כמו פותחן לקופסאות שאינו משמש כסכין לחיתוך אוכלים.

האם המשך השימוש בכלי שאינו טבול הוא קו"ע או שוא"ת

והנה כיון שרוב פוסקים ס"ל שהאיסור להשתמש בכלי שאינו טבול הוא איסור דרבנן, יש להסתפק אם המשך השימוש בתבנית אפיה נחשב כשוא"ת או קו"ע. בה"ל שעטנז נפסק להלכה ברמב"ם (ה"ל כלאים פ"י ה"ל) שאם היה לבוש בבגד שעטנז והתרו בו, ואמרו לו פשוט פשוט, והוא לבוש בו ושהה כדי לפשוט וללבוש אחר שהתרו בו, הרי זה חייב על כל שהייה ושהייה שהתרו בו עליה, ואע"פ שלא פשט. והקשו הראשונים (תוס' בשבועות י"ז. ד"ה או, ונמו"י במכות ד: לדפי הרי"ף, והריטב"א במכות כ"א: ע"פ ביאור השאג"א החדשות סי' י"ב ושו"ת אבני נזר או"ח סי' צ"ד) איך לוקה, הרי לא עשה מעשה, ותי' שהשהייה נחשבת כמעשה משום שתחילת הליבישה היתה ע"י מעשה, ולפ"ז גם בנד"ד נאמר שהמשך השימוש בכלי שאינו טבול, גם כשאינו עושה שום פעולה, אינו נחשב כשוא"ת אלא קו"ע.

אמנם אפשר יש מקום לחלק בין היכא שתחילת המעשה היה בשוגג או במזיד, דבשלמא אם היה במזיד, ניתן להבין שחייב מלקות על המשך הלבשה, אבל אם תחילת הלבשה היתה בשוגג, הסתפק המל"מ (הלי ביאת מקדש פ"ג סוף הכ"א) האם השהייה אח"כ שהיה במזיד נחשבת כמעשה, ורע"א שם הק' דמתחילת דבריו נראה דס"ל שגם כשתחילת המעשה היה בשוגג, נחשבת השהייה כמעשה. לפ"ז י"ל בנד"ד, כיון שהאיסור לבשל או לאפות בכלי שאינו טבול הוא רק איסור דרבנן, ותחילת השימוש בתבנית היה בשוגג, אפשר שמותר לעבור באיסור דרבנן בשוא"ת במקום הפסד.

אבל העירו הלומדים, דהתם בהלי שעטנז כל הנידון היה האם המשך לבישת הבגד מחייב מלקות, כיון שלכאורה הוא רק עובר בשוא"ת, אבל זה ברור שיש איסור בדבר, וא"כ גם בנד"ד, כיון שלמעשה משתמש בתבנית שעדיין לא טבולה, יש איסור בדבר, ומה שיש לדון הוא האם יש מקום להקל לעבור על איסור דרבנן בשוא"ת במקום הפסד, או שמא זה נחשב קו"ע.

הניח אוכל בכלי שאינו טבול – האם חייב להוציא מיד

עוד יש להסתפק, האם יש חיוב להוציא את האוכל מהכלי מיד. רוב הפוסקים ס"ל שהקונה מאכלים המונחים בכלי החייב בטבילה, כגון משקה בבקבוק, ריבה בצנצנת או קפה בקופסא - גם במקרה שהכלים הם מחו"ל ולא הוטבלו, א"צ לרוקן המאכל מיד כשפותח הכלי, אב"א משום שהוצאת המאכל מהכלי אינה נחשבת כשימוש בכלי בקום ועשה (שו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א סי' ה' אות קל"ו), ואב"א שהכלי הוא כלי סחורה והוא בטל אגב האוכל (אג"מ יו"ד ח"ב סי' מ'). אבל מרן החזו"א זצ"ל החמיר בזה וס"ל, דאמנם א"צ לפתוח הבקבוק או הצנצנת מיד כשקונה אותם, אבל אחרי שפתחו, צריך לרוקן מה שבתוכו מיד (ארחות רבינו ח"ג עמוד פ"ד – טבילת כלים פ"ד הערה כ').

אבל נראה דקשה להקל בנד"ד על סמך סברת המקילין, דאפשר הם רק הקילו בכלי איחסון לסחורה וכדומה, דהתם לא הכניסו האוכלים בכלים באיסור, משא"כ בנד"ד שהכניסו העוגה לתבנית באיסור, עדיין אין לנו ראיי שמותר להשאירו שם, לא מיבעיא להמשך האפייה שבודאי זה נחשב כשימוש בכלי ממש, דאין אפשרות לאפות העוגה בלי התבנית, אלא גם אחרי שהעוגה כבר אפויה, מ"מ כיון שמעולם לא היה היתר להכניס את העוגה בתוך התבנית, ממילא אין זה דומה לכלי סחורה שהכניסו בו האוכל בהיתר.

האם מותר להשתמש בכלי שהפקיר

בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קו"א סי' ה' אות קל"ו ד"ה והנה להפקיר) כ' שהמפקיר כלי החייב בטבילה ומשתמש בו בלי כוונה לזכות בו, חייב להטבילו כיון שהוא שלו ממש, ודומה להפקיר כרמו והשכים ובצרו, והכי מוכח בפוסקים בהלי שבת (סי' שכ"ג ס"ז) שלא הביאו עצה זו למי שאינו יכול להטביל כלי בשבת, וכן החמיר בשו"ת זכר שמחה (סי' ק"ה), והסביר דלא מהני להפקיר את הכלי

אבל בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' ס"ו סקט"ז) פסק דמותר לעשות כן, והא דלא יעצו לעשות כן בשבת, היינו משום דכשמשתמש בו נראה כחוזר וזוכה בו, ומ"מ אפשר בשעת הדחק יכול להפקירו גם בשבת, ולכוון להשתמש בו כל השבת בתורת הפקר, וכן מביאים בשם מרן החזו"א זצ"ל (ארחות רבינו ח"ג עמוד פ"ד), אמנם שם הנידון הי' על קופסאות שימורים שהוא היה מחמיר שצריך לרוקן את כל האוכל מהם אחרי שפתח את הקופסאות, וא"כ אפשר אין זה ראיי לכלי שיש ודאי חיוב טבילה. בשו"ת עטרת משה (יו"ד סי' ס"ה) הסביר שהפוסקים לא הביאו עצה זו להפקיר את הכלים, משום שבשו"ת חת"ס (יו"ד סי' שט"ז – ש"ז) כ' דבהפקר צריך שיוציאו מרשותו, או עכ"פ לפתח ביתו, ואם יעשה כן הוא מפחד שמא יבואו לזכות בו, לכן הפוסקים לא הביאו עצה זו (ויש לדון אם יש לחוש לזה גם במקום שאין שם שום עירוב, אא"כ נאמר דעכ"ל אם מוציאו מביתו לחצר, יש שם עירובי חצירות, והוא מפחד ששכנים יבואו לזכות במה שהפקיר).

שוב ראיתי שמביאים בשם מרן הגריש"א זצ"ל, דפשיטא ליה שהפקר יפטור מטבילה, ולכן פסק דאע"פ שאין מפקירין בשבת, מ"מ בשעת הצורך לשבת, כגון להשתמש בכלי שאינו טבול, יש לסמוך על המתירים להפקיר בשבת (דרור יקרא עמוד שמ"ה).

בשו"ת משנה הלכות (ח"ד סי' ק"ז ד"ה אלא דישי) כתב, כיון שמצות טבילת כלים היא רק כשקונה כלי מנכרי ולא מהפקר, לכן יש מקום להקל עכ"פ בכלי זכוכית שהחיוב טבילה שלהם הוא רק מדרבנן, אבל

שוב כ' (ח"ט סוסי ק"יב) דבשעת הדחק יש לסמוך על מש"כ בשו"ת חדות יעקב תנינא (הג"ר אברהם מטשעכענוב זצ"ל - סי' מ"ב) שהיקל בזה, ואע"פ שהרבה חלקו עליו, מ"מ כבר האריך בתשובתו ליישב הקושיות (בשו"ת משנה הלכות ח"ה סי' ק"י).

בשו"ת מנחת אשר (ח"ג סי' ס"א סק"ב) דן בהצעה זו של הפקר, וכתב דהפקרת כלי כדי לפוטרו מטבילה שונה מהמפקיר בהמתו שהשכיר לגוי כדי שלא יעבור על שביתת בהמתו (סי' רמ"ו סי"ג), או המפקיר פירות שביעית בשעת הביעור כמ"ש הרמב"ם (פ"ז משמיטה ה"א) וכדתנן בשביעית (פ"ט מ"ז), דשם אינו מפקיר אלא לזמן מסויים וקצר, ובשעת ההפקר הדבר באמת אינו ברשותו, אבל להפקיר כלי לצמיתות, ולהחזיק בו לשימוש, אין לך חוכא ואטלולא גדולה מזו.

הקנאת הכלי לגוי בקנין אודיתא

הרי מבואר דנחלקו הפוסקים אם אפשר לסמוך על הפקרת הכלי כדי להתיר להשתמש בו לכתחילה. אבל לכאורה יש עוד עצה, והוא להקנות הכלי לגוי מסויים ע"פ העצה שמובא בשו"ע בהל' שבת (סי' שכ"ג ט"ז) ובהל' טבילת כלים (יו"ד סי' ק"כ ט"ז), ואמנם התם מיירי בשבת, אבל הרמ"א ביו"ד הוסיף דה"ה בחול במקום שאין מקוה, אלא שבדרך כלל קשה למצא גוי שיקנה את הכלי בקנין המועיל, במשיכה או בהגבהה, וא"א לזכותו לו ע"י אחר, דזכיה מטעם שליחות, ואין שליחות לעכו"ם, א"כ יקנה לו בקנין אודיתא כמו שיתבאר.

מקור קנין אודיתא מבואר בב"ב (קמ"ט). בעובדא דאיסור גיורא שהקנה כל נכסיו לרב מרי בריה ע"י שהודה לו שהן שלו, והיינו דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי. אלא דיש לחקור מה פועלת הודאתו, האם הוא קנין גמור ככל הקנינים, דאע"ג דקמי שמיא גליא שאינו כן, מ"מ כיון שהוא קנין, הרי נקנה לו בהודאתו, או דילמא דאודיתא הוא רק נאמנות, ואדם נאמן ע"ע יותר ממאה עדים. ונ"מ טובא בין הני תרי צדדים, האם אודיתא מהני רק בדבר שבממון כמו שמצאנו באיסור גיורא, או שמא נאמר דכיון שהוא קנין, הרי יכול להפקיע גם איסור, דסוף סוף ע"י הודאתו הרי הוא עושה קנין.

הט"ז בהל' רבית (יו"ד סי' קס"ח סק"ד) כ' כדבר פשוט, דאע"פ שלגבי ממון אמרינן שאדם נאמן לחובתו, והודאת בע"ד כמאה עדים דמי אע"פ שאנו יודעים שהוא משקר, מ"מ זה לא יועיל להפקיע איסור, דהגע עצמך, אם ילוה ישראל מחבירו ויתן לו רבית, ואח"כ יאמר שהוא מודה שמעות אלו הם של עכו"ם, היעלה על הדעת שיהי מותר ע"י למלוה ליקח הרבית, אלא שאין סברא כלל להתיר האיסור בשביל השקר שהוא מפורסם עכתו"ד. ועכצ"ל דכוונתו לומר דאודיתא אינו קנין אלא נאמנות של הודאת בע"ד, ולכן אינו מצילו מאיסורין, משום שאם אודיתא הוא באמת קנין, א"כ אינו כ"כ תמוה שע"י הודאתו עובר הכסף להיות של עכו"ם ואין כאן איסור רבית.

כשיטת הט"ז דאודיתא אינו אלא מטעם נאמנות ובירור, ס"ל להרבה ראשונים, הריטב"א (ב"מ מו:), נמו"י (ב"ב קמ"ט). ושו"ת הרשב"א (ח"ד סי' נ"ו) וכמבואר באמרי בינה (הל' הלואה סי' ט"ז), וכן פסק החו"מ"ד שם (סי' קס"ח סק"ב). אבל הט"ז הביא שיטת חמיו הב"ח, וכן האריך בקצוה"ח (סי' קצ"ד סק"ג) להוכיח דאודיתא הוא קנין שלם, ואע"פ דקמי שמיא גליא שאין הדבר אמת כמו שאומר, מ"מ כיון שהוא מעשה קנין ככל הקנינים, א"כ מהני גם לאפקועי איסור. והביא כמה וכמה ראיות מהראשונים להוכיח את שיטתו.

במקור חיים (סי' תמ"ח סק"ה ד"ה ולענין) פסק הנתיבות כמו הט"ז דא"א להקנות חמץ בקנין אודיתא כדי להפקיע איסורים (וכמש"כ גם בחו"מ"ד הנ"ל בהל' רבית סי' קס"ח סק"ב), כיון שאינו קנין כלל, והוא רק פועל שאדם נאמן ע"ע לחוב את עצמו, והב"ד יעשו עפ"י הודאתו (וע"ע בשו"ת משכנות יעקב חו"מ סי' נ"ד סוד"ה ולעני"ד נראה דאישתמיטתי, שכי דעיקר חידושו של הקצוה"ח בכמה דוכתי לעשות אודיתא קנין גמור, ועלה על דעתו לעשות קנין זה גם במכירת חמץ ובכורה, לאו דברי הכל הוא, ומחלוקת גדולה היא בין גדולי קמאי ובתראי, והדעת נוטה יותר דלא הוי קנין כלל). אבל בשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' קצ"ד) העיר דהנתיבות בעצמו (סי' סי' קצ"ז) נקט שאודיתא הוא קנין, והביא ראיי' מתוס' בב"מ (מ"ו), ואע"פ שהנתיבות הביא חולקים ע"ז, מ"מ כ' דשיטת השו"ע היא דאודיתא הוא קנין ממש.

קנין אודיתא בפני עדים

עוד יש להוסיף די"א שלא שייך קנין אודיתא אלא בפני עדים שאומר להם אתם עדי, דאע"ג שבכל הקנינים אמרינן לא איברי סהדי אלא לשקרי, היינו משום שהקנין הוא דבר שנגמר בפני"ע, אבל קנין אודיתא אינו נגמר אלא בעדים כיון דשניהם יודעים שאינו חייב לו ואינו זוכה אלא מכח אודיתא (ע' ריטב"א בב"ב מ"ו). דאודיתא בלא עדים לאו כלום היא, וכן מבואר במהרש"א בגיטין י"ג: וע"ע בקצוה"ח סי' מ' סק"א מחלוקת בזה, ושיטת הפנ"י בגיטין שם והנתיבות סי' מ' סק"א דמהני גם בלי עדים), וע"ע בדו"ח רע"א ב"מ (מ"ו). שהסביר טעם שצריך עדים משום שכל שהודה שלא בפני ב"ד אינו יכול לתובעו, וממילא אין בהודאתו כלום, ולכן למעשה בודאי בנד"ד יאמר האודיתא בפני עדים.

קנין אודיתא לעכו"ם

אבל עדיין יש להסתפק אם מהני קנין אודיתא כשהוא מודה שהוא חייב או מקנה לגוי. מדברי הקצוה"ח דמהני אודיתא לגבי חמץ, ומדברי הט"ז בשם הב"ח לגבי רבית, מוכח דקנין אודיתא מהני אפילו להקנות לנכרי. בגליונות הברוך טעם על הקצוה"ח (סי' קצ"ד ד"ה מצאתי) הביא ראי"י לשיטתם מדברי השו"ע (ח"מ סי' רנ"ו סי"ג) דשכיב מרע שהודה שיש לפלוני אצלו כך וכך תנוהו לו, הודאתו הודאה, ואפילו הודה הגר לבנו שאין הורתו בקדושה, או לגוי, ג"כ נותנים לו.

שואל שלא מדעת בכלי של גוי

אבל אפילו אם קנין אודיתא מתיר להשתמש בכלי בלי טבילה, בכל זאת מי התיר לו להשתמש בכלי של הגוי בלי רשות, דהא קיי"ל שואל שלא מדעת גזלן הוא. ונראה דנחלקו הפוסקים אם גם בגוי יש איסור של שואל שלא מדעת, דהרי הט"ז (יו"ד סי' ק"כ סק"א) כ' דהא דמבואר בע"ז (ע"ה): שרב אשי השתמש במשכונו של גוי, היינו משום דאין איסור שואל שלא מדעת מעכו"ם באופן דבהתירא אתי לידיה, דהוי כהפקעת הלוואתו דמותר כשאין חילול ה', אבל המ"א (סי' תע"ב סק"ב) הביא שהמהרי"ל לא השתמש במשכונו של נכרי שהיו אצלו, חוץ מבחג הפסח בליל הסדר (ע"ש בחק יעקב שהעיר על המ"א, דבמהרי"ל לא כתב שהשתמש בהם, אלא הניחם על שלחנו לפאר יופי השלחן), והסביר המ"א, כיון שרק השתמש בהם פעם אחת בשנה, לא הקפיד הגוי. הא משמע מדבריו דבלא"ה שפיר יש איסור של שואל שלא מדעת, גם מגוי (וע"ע מזה בפתחי חושן – גניבה עמוד י').

שואל שלא מדעת מגוי כשכוונתו לשלם לו

ונראה דאפילו לפי המחמירים בשואל שלא מדעת מגוי, בכל זאת נד"ד קיל טפי, דהא כ' בשו"ע הרב בהל' גזילה (סי' בהשמטות הצנזור) שלא אסרה תורה גזילה ע"מ לשלם אלא בישראל ולא בנכרי, ובהל' פסח כ' השו"ע הרב (סי' ת"מ קו"א סק"א) וז"ל גזילת הנכרי אין בה איסור אא"כ נתכוון לגזלו ממש ע"מ שלא להחזיר דמי הגזילה, אבל אם הוא רוצה לשלם לו דמיו, אינו עובר משום לא תגזול אלא משום לא תחמוד.... וכיון דגבי לא תחמוד כתיב "רעד", אין איסור בשל נכרי עכ"ל (יש לציין שהפמ"ג בהל' יוהכ"פ סי' תר"ד משב"ז סוסק"א נשאר בצ"ע אם יש "לא תחמוד" בגוי). כשיטת השו"ע הרב מבואר גם בהמקנה בקידושין (קו"א סי' כ"ח סי"א ד"ה שם בהג"ה), ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סוסי' קכ"ו ד"ה והנה לכאורה), ובשו"ת בית שלמה (יו"ד ח"ב סוסי' ר"ט), וע"ע בשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' מ"ח) שהאריך בזה.

סיכום לדינא

תבנא לדינא, מי שהתחיל לאפות עוגה מבלילה רכה בתבנית שעדיין לא טבלה, ואין אפשרות להוציא העוגה מהתבנית, יש פוסקים המקילים שיכול להפקיר התבנית, ואמנם עדיף להפקיר בפני שלשה, אבל בדיעבד סגי גם לפני אחד, בפרט שהאיסור להשתמש בכלי שאינו טבול הוא מדרבנן (ועי' מש"כ בזה במעדני יו"ט על שביעית סי' ב' עמוד מ"א), וי"א שיכול להקנות התבנית לגוי אפילו בקנין אודיתא בפני שני עדים, ואמנם אם יקנה לו בקנין אודיתא, לא יבקש ממנו רשות להשתמש בתבנית, ויש איסור של שואל שלא מדעת, בכל זאת אם יכוון לשלם לגוי עבור השימוש, שפיר דמי.

בית הכנסת תלמידי ישיבת פוניבז' (צעירים)

רח' האדמו"ר מצאנז 10

בני ברק

שיעור ממורנו הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א

ש"ק פ' שלח לך תשפ"ב

הזמין בחורי ישיבה לסעודת יו"ט ונתברר שאחד מהם עומד להתגייר בעוד שבוע

יש הרבה בחורי ישיבה שהגיעו מרוסי ומאוקריינה ולומדים בישיבה לעולי רוסי בירושלים, ומתנהגים ולבושים כבחורי ישיבה לכל דבר. יש ארגון בירושלים שמסדר שמשפחות יארחו אותם בסעודות שבת. מעשה שהיה בשבועות תשפ"ב שמשפחה הסכימה לארח ארבע בחורים, וכשהגיעו בליל שבועות שאל אותם בעה"ב לשמותיהם, הראשון ענה "אברהם", והשני "יצחק", והשלישי "יעקב", והרביעי "איגר". בעה"ב שאל את הבחור הרביעי מה שמו היהודי, וענה לו "עדיין אין לי שם יהודי, אבל בעוד שבוע אני אמור להתגייר ויהיה לי שם יהודי". באותו רגע לא ידע מה לעשות עם האורח ה"גוי", דהרי נפסק בשו"ע בהל' יו"ט (סי' תקי"ב ס"א) אין מבשלים לצורך כותים ביו"ט, לפיכך אסור להזמין שמא ירבה בשבילו.

בנוסף לכך, היה לבעה"ב עוד שאלה: אפילו אם יש היתר להזמין, אשתו הכינה מנה אחרונה שעשויה מפירות שביעית, וקיי"ל דאסור להאכיל פירות שביעית לגוי.

סיבת האיסור להזמין גוי לסעודת יו"ט

המ"ב (סי' תקי"ב סק"ב) הסביר שאסור לבשל עבורו דכתיב "אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", ודרשו חז"ל "לכם" ולא לכותים. עוד הוסיף המ"ב (סק"ג) דאינו מועיל מה שכבר הכינו כל צרכי הסעודה, דיש לחוש שמא יבשל עוד בקדירה אחרת בשבילו אחרי שמזמינו ורוצה לכבדו.

האם יש מקום להקל במקום איבה

הבה"ל (שם ד"ה אסור) הביא בשם הרשב"א דאסור להזמין אפילו אם יהי' לו איבה עי"ז, וכ"כ הפמ"ג (במשב"ז סק"ו), אא"כ הענין נוגע לביטול שמחת יו"ט, דבכה"ג יש להקל להזמין לאכול ממה שהכין לעצמו.

הזמנת בחור שלומד בישיבה לליל הסדר כשהוא עומד להתגייר

בשלמי תודה (שבועות עמוד ר"ב) הביא מעשה בגוי שרצה להתגייר, ולמד תורה בישיבה לבעלי תשובה בבני ברק, ובליל פסח רצו להזמין לסעוד אצל ישראל, אבל אסרו את הדבר משום האי דינא דלעיל גזירה שמא ירבה בשבילו, והא דלימדוהו תורה, אף דאיתא בסנהדרין (נ"ט). עכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה, מ"מ כ' המהרש"א בשבת (ל"א. ד"ה אמר לי) דהיכא שבא להתגייר שרי ללמדו תורה, ואע"פ שבשו"ת רע"א (סי' מ"א) פליג עי"ז, מ"מ המאירי בסנהדרין שם כ' כמש"כ המהרש"א, דכשדעתו להתגייר שרי, ומכח זה התיר מרן הקה"י זצ"ל ללמדו תורה.

האם יש היתר להזמין בחור שאין חשש שירבה בשבילו משום שאינו כ"כ חשוב בעיניו

מרן הגרשז"א זצ"ל (הליכות שלמה – פסח פ"ט הערה קל"ב - עמוד שכ"ד) אמר סברא, שהגזירה שלא להזמין גוי ביו"ט, רק היתה באורחים כאלו שאדם עשוי להתכבד בהם, ורוצה ביקרם, ועלול להרבות בשבילם, ולפ"ז בסתם אורחים שהזמנים לסעוד על שלחנו לשם חסד, שהרגילות הוא שנותן להם ממה שמוכן אצלו ותו לא, בכה"ג לא שייך כ"כ החשש דשמא ירבה, ולכן כשיש עוד טעמים, יש לצרף סברא זו. והוסיף (שם הערה 433) דיש לצרף סברא זו לענין בחורים המתארחים לסעודות יו"ט, אבל כשמארח

בני זוג וכדומה, שאז משתדלים יותר בכבודם, לא צירף סברא זו בכל פעם, אלא צידד לפעמים להיתר ולפעמים לאיסור לפי הענין.

היתר להאכיל גוי ביו"ט כשבא מעצמו ולא הזמינו

כ' בשו"ע (סי' תקי"ב ס"א) שאם כותי בא מאליו, מותר להאכילו עמו ביו"ט ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו, והמ"ב (סק"י) כ' דהיינו אפילו אם הוא אדם חשוב, מ"מ מותר כיון שלא הזמינו לבוא, ודווקא אם הוא בא אחרי שכבר הכין סעודתו, אבל יש חולקים, דאכתי אם הוא אדם חשוב וראוי לכבוד, חוששין שמא ירבה בשבילו, אלא צריך שיאמר לו הישראל קודם שמאכילו, אם יספיק לך במה שהכינו לעצמנו, בוא ואכול, ולהלכה הכריע הט"ז, דאם בא מאליו והישראל נותן לו לאכול בלי הזמנה והפצרה שיאכל אצלו, מותר, דבזה אין חשש שמא ירבה בשבילו, אבל אם מפציר בו שיאכל אצלו, אע"פ שבא מאליו, מ"מ כיון שחביב לו שיאכל אצלו, חיישינן שמא יבשל לו קדירה אחרת, דמה לי שמזמינו דרך שליחות לביתו, או שמזמינו אחר שבא אליו.

שאלו את מרן הגרשז"א זצ"ל (שולחן שלמה - יו"ט ח"א סי' תקי"ב הערה ח' - עמוד ר"ז), האם מותר להזמין לסעודת יו"ט, זוג שאחד מהם הוא גר שלא נתגייר כהלכה, אלא שהוא עצמו סבור שהוא יהודי, ויש תקוה שע"י שמזמינים אותם יחזרו בתשובה ויתגייר כהלכה, ואמר מרן זצ"ל, כיון שאיסור הזמנת גוי ביו"ט הוא שמא ירבה בשבילו, אם כן במקרה זה שהגוי הזה מחזיק את עצמו כיהודי, כל שכן הוא שיש לחשוש יותר שמא ירבה בשבילו יותר ממה שחיישינן בכל גוי, אבל אם הגיעו פתאום בלי הזמנה, יש להתיר ע"פ דברי המ"ב הנ"ל (סי' תקי"ב סק"י) שאם הגיע הגוי לביתו בלא הזמנה, מותר לתת לו לאכול אם יאמר לו להדיא שאינו מבשל עבורו יותר, ואז מותר אפילו אם הוא אדם חשוב וראוי לכבדו, ואין חוששים שירבה בשבילו, וה"ה הכא אף שיש לחשוש יותר, מ"מ יש להתיר לשם קירוב.

לפ"ז יש שרצו לטעון, כיון שכל האיסור הוא כשמזמינו, ואילו אם הוא בא מאליו מותר להאכילו ביו"ט, א"כ כיון שבעה"ב הזמין ארבע בחורי ישיבה, ומובן מאליו שכוונתו היתה לבחורים יהודים, א"כ הוא לא הזמין את הגוי הזה, וממילא נחשב כאילו הוא בא מעצמו, וא"כ יש מקום להקל לפי מה שנפסק בשו"ע שאם בא מעצמו מותר להאכילו, בתנאי שכל האוכל כבר מבושל, אבל יש לדון טובא בסברא זו.

עצה להקנות האוכל לגר

הפוסקים מביאים עוד עצה, שיקנה האוכל לאורח בערב יו"ט, דבכה"ג הוא אוכל משלו, ויקנה חלקו לנכרי בקנין סודר. והנה שיטת ר"ת בתוס' בקידושין (ג.) דעכו"ם קונה בקנין סודר, וכן הסכים בשו"ת תרוה"ד (סי' ר"ע) ויש"ש (ב"ק פ"ז ס"ג), וכ' שם תוס' שר"ת הי' רגיל לשלוח הרשאה ביד עכו"ם, והי' מקנה בחליפין, ומיהו בזה צריך לזהר שלא לכתוב "וקנינא מיניה" דאין שליחות וזכיה לעכו"ם, וכן פסק להלכה הקצוה"ח (סי' קצ"ה סק"א). והדגול מרבבה (או"ח סי' תמ"ח ס"ג) כתב, וז"ל **לדעתי היותר מובחר שבדרכי הקנין שיקנה החמץ לנכרי בקנין סודר דהוי קנין חליפין**, ומה אעשה והש"ך (חו"מ סי' קכ"ג סק"ל) קיהה בדבר עכ"ל, וע"ע בשו"ת שער אפרים (סי' ע"ט) שהאריך בזה וסיים וז"ל כלל העולה, דכל האחרונים וגם הראשונים, הטור והמרדכי ושאר פוסקים סוברים להא דר"ת, זולת הרב מהר"ם מינץ והרב מהרשד"ם עכ"ל.

אבל מאידך גיסא הש"ך (חו"מ סי' קכ"ג סק"ל) תמה על שיטה זו, מהא דהאריכו הפוסקים למצוא תקנה במכירת חמץ ובכור, לעשות קנין כסף ומשיכה, ולא תקנו לקנות בחליפין, וכן הוכיח הבית מאיר (או"ח סי' תמ"א), דהרמב"ם ס"ל שקנין חליפין אינו מועיל בגוי, והסביר דמה"ט הפוסקים לא השתמשו בהיתר של ר"ת לגבי איסורים כמו בכור או חמץ בפסח. ולמעשה המ"ב (סי' תמ"ח סק"יז) הביא דיש שכתבו שקנין סודר נוהג בעכו"ם כמו כל הקנינים, אבל הביא שיש מפקפקים בזה, דלא מצאנו קנין זה

רק בישראל, ובשעה"צ (שם סקמ"ב) ציין למש"כ הש"ך והבית מאיר, ולמסקנא סיים המ"ב, כיון דמכירת חמץ נוגע לאיסור דאורייתא דבל יראה, לכתחילה בודאי יש להקנות החמץ בקנין גמור שמוסכם לכו"ע, דהיינו בכסף ובמשיכה ביחד, אבל סיים דאם מכר רק באחד מהקנינים האחרים ועבר עליו הפסח מותר, כיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אלא קנס דרבנן, וא"כ לכאורה בנד"ד דמיירי באיסור דרבנן גזירה שמא ירבה בשבילו, יש לסמוך על כל הפוסקים הסוברים דשפיר שייך קנין סודר בעכו"ם. ואע"פ שאינו מפרט לגוי איזה חלק מהאוכל מקנה לו, הרי בדרבנן קיי"ל דיש ברירה, וכל האיסור להזמין נכרי לסעודת יו"ט הוא רק איסור דרבנן גזירה שמא ירבה בשבילו, ולכן בכה"ג שפיר קיי"ל דיש ברירה, אלא שיסביר לו באופן שלא יפגע.

ואמנם שמעתי שמרן הגריש"א זצ"ל פסק במי שרוצה להזמין גוי שעומד להתגייר וצריך לקרבו, שמותר להזמין באופן כזה שמכין את כל המאכלים מערב יו"ט וגם מקנים לו את האוכל, אבל יש להסתפק אם עצה זו מהני גם ביו"ט גופא או רק לפני יו"ט (ועי"ע מש"כ הג"ר גבריאל קרויס שליט"א בקול התורה קובץ ס"ב – תשרי תשס"ז עמוד מ"ח, פרטי פרטים בדרך הקנאת האוכל לגוי כדי שיוכל להתארח אצלו).

ראש ישיבה ברוסי' שמזמין בחורים לסעודת יו"ט כשחלק מהם עומדים להתגייר

ראש ישיבה ברוסיה רגיל לארח בחורים לסעודות יו"ט, וחלק מהבחורים הם גויים גמורים החפצים להתגייר, ושאל למרן הגרש"א זצ"ל (שולחן שלמה ה"י יו"ט ח"א ס"י תקי"ב הערה ה' עמוד ר"ו) כיצד ינהג, ואמר לו שלדעתו אין צריך בנד"ד לזכות להם את מנותיהם מעיו"ט, משום שכל הגזירה היתה שמא ירבה עבורו לכבודו, ובפרט להשיטות שריבוי בשיעורין הוא אסור רק מדרבנן, החשש הוא שיבשל במיוחד עבורו, וזה שייך רק באורח שהמארח מתכבד בו (כמבואר במ"ב סק"ג), אבל כאשר המארח עושה טובה לאורח שמארחו בביתו, אין חשש שיבשל עבורו, ובפרט שבנד"ד כל מטרת האירוח היא לצורך התקרבות ליהדות, וא"כ אדרבא המארח יסביר לו את ההלכה שאסור לבשל במיוחד בשבילו ביו"ט, וזהו כבודו.

אבל הוסיף, שאם הנידון הוא לגבי משפחה של עולים חדשים הבאה להתארח בא"י אצל משפחה שומרת תומ"צ, יש את החשש של שמא ירבה בשבילו, משום שאנחנו רוצים שהם ירגישו בנח.

היאך הזמין אברהם אבינו את מלאכים לאכול אצלו ביו"ט ראשון של פסח

החתם סופר בביצה (כ"א: ד"ה ואין מזמנים) הקשה איך הזמין אברהם אבינו ג' אנשים ביו"ט של פסח, ועשה לפניהם בן בקר רך וטוב, ואע"ג שהרמב"ן כ' שגדולי ביתו סעדו עמהם לכבודם, מ"מ הרי הרבה בשבילם, ותיי עפמש"כ תוס' בפסחים (מ"ו: ד"ה רבה) שהקשו, אי אמרינן הואיל, א"כ בטלת כל מלאכת שבת, הואיל וראוי לחולה שיש בו סכנה, ותיי תוס' כיון דלא שכיח כלל, לא אמרינן הואיל. והכא ביום השלישי למילתו הוי, וכל בני ביתו היו מקנת כספו מסוכנים, ואמרי' הואיל, ומשום הכי גזירה בעלמא דמרבה בשבילו הותר לגמרי.

להזמין עולי רוסי' לסעודת יו"ט כשחלק מהם גויים משום נישואי תערובת

בעבר כשעלו הרבה עולים חדשים מרוסיה, ולאחר שבעים שנות ניתוק מהיהדות, היו צמאים לקצת יהדות, וכמה ארגונים קבלו עליהם לקרב יהודים אלו, וביקשו מכל מי שיכול שיזמין משפחות של עולים אלו, אך דא עקא, שבין העולים נשתרבבו הרבה גויים, ולא כל אחד יכול לבדוק מי הוא יהודי, ובא אחד למו"ר הגר"י זילברשטיין שליט"א, ושאל שהוא רוצה להזמין משפחה אחת לליל הסדר, אבל אינו יודע אם הם יהודים, והרי מבואר בשו"ע (סי' תקי"ב ס"א) שאסור להזמין נכרי ביו"ט (חשוקי חמד יבמות קי"ד - עמוד תשצ"א).

מרן הגריי"ש אלישיב זצ"ל נתן עצה, שראובן יזמין עולה חדש לבית שמעון, ושמעון יזמין עולה חדש לבית ראובן, כי כל האיסור והחשש הוא דוקא כשהזמינו, אבל אם בא מאליו מותר, וכתב המ"ב (סק"י) אף אם הוא אדם חשוב, כיון שלא הזמינו לבוא. ולכן עולים חדשים שיש ספק אם הם יהודים, ובכל זאת רוצים להזמין לבתי ישראל, ראוי שראובן יזמין עולה חדש שיבא לבית שמעון, דבכה"ג כיון ששמעון לא הזמינו, אין כל כך לחוש שמא יבשל עבורו, מאחר והוא לא הזמינו. לפ"ז יתכן שיש עצה שאלו המזמינים לא יבשלו את מאכלי הסדר, וכך מבחינת המבשלים, הם מגיעים מאליהם, ולכן אין בזה איסור.

עוד אמר מרן הגריי"ש אלישיב זצ"ל, כשנשאל על אדם שהזמין עולה חדש מרוסיה, ונודע לו בשעת הסדר שאחד מהמזמינים הוא נכרי, והשיב שאם בעל הבית המארח ישבע שבועה או ידור נדר שהכיריים אסורים עליו מלבשל מאכל עבור הנכרי, אולי בכהאי גוונא אין איסור להזמין, וכל האיסור הוא רק בסתמא כשקיימת אפשרות לבשל עבורו. וכן מובא בשמו (הערות הגריי"ש שבת כ"ט: הערה פ"ט), שידור שלא יבשל כלום בעד האורחים האלו, ובמקום שיש איסור עצמי של נדר, בזה לא גזרו שירבה בשבילו, ויעבור על נדרו, ובכה"ג לא גזרו שמא יעבור חוץ מאיסור יו"ט, גם על איסור נדרו.

האכלת פירות שביעית לגוי

כ' הרמב"ם (פ"ה הי"ג) שאין מאכילים פירות שביעית לנכרי, ומקורו בתוספתא בשביעית (פ"ה הי"ד) דדרשינן "לכם לאכלה" ולא לגוי, וקרא אסמכתא בעלמא, וכתב בדרך אמונה (פ"ה סקצ"ט) בשם החזו"א (סי' י"ג סוסקכ"ו), שהאיסור להאכיל לגויים הוא מדרבנן כיון שאין הגוי נוהג בהן קדושת שביעית, וכן אין מוכרין לגוי מה"ט, ואפילו כל שהוא. אבל יש לציין דאע"פ שהנכרי אינו מוזהר, מ"מ אסור למסור לו פירות שביעית כמש"כ המהר"י קורקוס על הרמב"ם שם משום שנחשב כהפסד, וחז"ל דרשו "לאכלה" ולא להפסד (וע"ע בשו"ת אבני נזר יו"ד סי' תמ"ה סק"ה שהמאכיל לנכרי נחשב כהפסד, כמו המאכיל מאכל אדם לבהמה).

בכל זאת מותר להאכיל פירות שביעית לגוי המתארח אצל יהודי (רמב"ם הני"ל). עוד כ' הפוסקים, דמותר ליתן פירות שביעית לנכרי שמיסב על שלחנו של ישראל (סדר שביעית לה"ז שפירא ז"ל אות ח', ושו"ת מנחת שלמה ח"א סי' מ"ו ד"ה כתב).

סיכום לדינא

מי שנתבקש ע"י ארגון לארח בחורים לסעודת יו"ט, ונודע לו כשהגיעו שאחד מהם הוא גוי שעומד להתגייר בעוד שבוע, יש כמה צדדים להקל בדבר.

- א. הוא לא הזמינו אלא המארגנים שלחו אותו ובכה"ג פסק מרן הגריי"ש זצ"ל דלא גזרו.
- ב. הגזירה שלא להזמין נכרי לסעודת יו"ט רק היתה במי שיכול להיות שירצה לכבדו וחפץ ביקרם, אבל באורח כמו בחור שאין לחוש לכך, יש לצרף סברא זו לסניפים אחרים להקל.
- ג. כיון שהמארח הזמין ארבע בחורי ישיבה, בודאי כוונתו היתה ליהודים ולא לגויים, וא"כ הבחור שעומד להתגייר בכלל לא הוזמן על ידו, וממילא נחשב כמו גוי שבא ביו"ט מעצמו, אבל יש לדון טובא בסברא זו.
- ד. מרן הגריי"ש זצ"ל פסק שמותר להזמין מי שעומד להתגייר בתנאי שמכין את כל המאכלים מערב יו"ט, וגם מקנים לו את האוכל, אבל יש להסתפק אם עצה זו מהני גם ביו"ט גופא או רק לפני יו"ט.
- ה. מרן הגריי"ש זצ"ל לימד זכות אם מדובר על בחור ישיבה שעומד להתגייר כדי לקרבו ליהדות, דאין לחוש שירבה בשבילו לכבודו, אלא אדרבה כל מטרת האירוח היא לצורך

התקרבות ליהדות, ממילא המארח יסביר לו את ההלכה שאסור לבשל במיוחד בשבילו ביו"ט, וזהו כבודו.

- ו. מרן הגריש"א זצ"ל לימד זכות אם הוא בעצמו לא הזמינו, אין כ"כ חשש שמא ירבה בשבילו, אמנם סברא זו עדיין צ"ב.
- ז. אם בעה"ב ידור נדר לאסור לבשל על הכיריים עבור הנכרי, יש להקל.
- ח. מותר להאכיל פירות שביעית לגוי המיסב על שלחנו של ישראל.